

PROPRIETAR - DIRECTOR

Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un gir garmond: 6 Lei. La
publicării repetate după
invoială

Unitatea

REDACTOR

Prof. DUMITRU NEDA

Fcaie înscrisă în Registrul de
publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2-1938.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei

Pe 6 luni . . . 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească — Apare în fiecare Sâmbătă

Stâlpii progresului

Catolicii Statelor Unite din America au sărbătorit împlinirea unui veac și jumătate dela întemeierea ierarhiei catolice pe acelea meleaguri. Din acest prilej de mare bucurie, Sfântul Părinte le-a trimis o enciclică jubilară de rară strălucire. — De sigur, scrisoarea papală îi privește în chip special pe frații de peste ocean. Laudă trecutul și privește viitorul lor. Pentru asigurarea progresului adevărat și neîntrerupt, aprinde lumini evanghelice la marginea zărilor, care să fie căldură infalibilă uriașelor strădăni și spiritului de neînfrântă îndrăzneală al Americanilor. — Ele ni-se potrivesc însă și nouă, și ne pot fi de mare folos.

Reluând tema fundamentală din „Summi Pontificatus”, Papa constată că, deși progresul material nu e de disprețuit, totuși el nu ajunge, la suprema țintă și adevăratul progres este apropierea de Dumnezeu, spre care ne mână dorul neîmpedat al sufletului. „Apropierea de Dumnezeu e viață; depărtarea de el, moarte; petrecerea în el e strălucire”. Pentru singuratici, pentru familie, pentru state deopotrivă.

Doi sunt, mai ales, armurile care asigură acest progres binecuvântat și binefacător: stințenia creștinească a familiei și dreptatea socială în viața publică. — „Ce poate fi în lumea aceasta mai senin și mai fericit decât familia creștină?”. Legată în fața altarului, binecuvântată de Hristos, ea este leagăn de viață și iubire, răsădnică caldă a tuturor virtuților sociale și cetățenești. Ce blestem, în schimb, plaga divorțurilor care, deodată cu familia, destramă și duc la ruină societatea însăși. — Este datorია clerului să învețe neîncetat pe credincioși, arătându-le strălucirea căminului creștinesc și nenorocirile care pândesc întovărășirile peste care plutește semnul păgân al intereselor și plăcerilor trecătoare.

Frecum fără familie sănătoasă, tot așa nu poate fi înflorire fără dreptate socială. Învățătura de temelie pentru deslegarea chestiunii este aceasta: „bunurile create de Dumnezeu pentru toți oamenii, să se împartă tuturor după normele dreptății și ale iubirii”. Inegalitatea între mai bogați și săraci e firească. E și folositoare pentru mântuire, atât săracilor cât și bogaților cari își folosesc condiția lor creștinească. Dumnezeu însă nu vrea, de bună seamă, ca unii să aibă bogății exagerate, în vreme ce altora le lipsește și trictul necesar pentru existență. Pentru eliminarea acestor contraste nedrepte, trebuie să se pună în aplicare sistemul salariului familiar reclamat de de Leo XIII și Pius XI în enciclicele lor sociale. Sunt folositoare pentru îndreptarea relelor și asociațiile profesionale, stăpânite de spiritul dreptății, al omeniei și al concordiei, pe care o reclamă binele comun.

Familie creștină nesdruncinată de divorțuri, și dreptate socială: nu putem dori ceva mai bun nici neamului nostru!

Eroare de tipar?

— Svonuri de necrezut despre confesionalizarea liceului din Sighet —

Gazetele au anunțat, că liceul de stat „Dragoș Vodă” din Sighet ar fi fost transformat în liceu confesional ortodox, și dat în stăpânirea vlădiciei pravoslavnice a Maramureșului. — Vestea era, de sigur, cât se poate de ciudată și mulți dintre prietenii noștri și-au exprimat mirarea că „Unitatea” nu i-a dat atențiunea binemeritată. — Suntem deci nevoiți să dăm lămuriri și precizări.

Informația, pitulată cu multă modestie în coloanele gazetelor, nu ne-a alarmat. Pentru simplul motiv că am socotit-o ori o simplă gogoriță gazetărească ori, și mai probabil, o poznașe eroare de tipar. Știam că ministerul nu se precipită, așa în ruptul capului și în cap de iarnă, cu trecerea liceelor sale în mâna confesiunilor. Chiar dacă are astfel de intențiuni, le pune în aplicare cu chibzulala necesară, atunci când trebuie și acolo unde e cazul. Orice om cu scaun la cap și-ar fi râs în nas dacă i-al fi spus că acțiunea de confesionalizare a școlilor statului începe tocmai la Sighet, și în zile ca acelea pe care ne este dat să le trăim. De aceea eram siguri că e vorba de un vis reportericesc. — Văzând însă că nici un gazetar nu e dat în judecată pentru alarmism, ne-am zis că de bună seamă e vorba de o eroare de tipar. În loc de „ortodox” trebuie cetit, fără îndolală, „român unit”. Fiindcă Ministerul lucrează cu judecată și cu dreptate. Dar: firesc și drept, logic și folositor e ca — dacă Sighetul trebuie să aibă un liceu confesional — acela nu poate fi decât unit.

Să motivăm? Ni se pare de prisos. Postulatul este limpede în sine.

Școala confesională e bună. Milităm de multă vreme pentru ea. Și vom stărui mereu în acest gând. Aplaudăm eventualele intențiuni ale guvernului de a păși pe acest drum salutar. Este însă evident și normal ca singuraticile confesiuni să se îngrijească de creșterea tineretului propriu, nu de cel al altel confesiuni. Ar fi o adevărată scrinteală a imagina contrarului. A pretinde ca ortodocșii să țină școli confesionale ortodoxe pentru catolici, catolicii pentru luterani, mosalicii pentru ortodocși etc., ar fi pur și simplu perversitate grotescă. Se pot primi, desigur, la o școală confesională, și elevi de altă credință. Dar numai în chip excepțional, în număr redus, fără răsturnarea principiului de temelie cuprins în însăși noțiunea școlii confesionale. Aceasta chiar și atunci când școala este particulară, înființată și susținută pe de-a-întregul de o confesiune oarecare. Dar apoi în cazul că ea este un dar al Statului, făcut uneia sau altuia din bisericile recunoscute!

Să ne gândim acum la cazul dela Sighet. — Populația românească a Maramureșului este

90% de religie unită. Cam aceeași trebuie să fie în chip normal și proporția de elevi la liceul „Dragoș Vodă”. Numai o fantezie stricată ar putea, deci, crea un liceu confesional ortodox pentru elevi cari 90% sunt de altă credință. — Cine și-ar putea permite să pună în sarcina On. minister o greșală atât de nefirescă?! — De aceea, repetăm, trebuie să fie vorba de o eroare de tipar.

Ne întărim în această convingere gândindu-ne la urmările necesare și fatale pe care le-ar avea o astfel de deciziune, urmări pe care ministerul era cu neputință să nu le prevadă. — Să presupunem că năluca s'ar întrupa. Liceul din Sighet va fi al episcopiei de acolo. Va avea numai profesori ortodocși. Elevii? Vor fi tot cei de ieri, și de azi, și de mâine: majoritatea covârșitoare uniți. Ce bucurie poate fi pentru vlădicia ortodoxă să stea în slujba uniților?! — Ori, poate sperează ceva din această situație anapoda. Probabil. Are exemple edificatoare la Sibiu, în ale cărui școli confesionale nu se primesc elevi uniți decât dacă trec, împreună cu părinții, la legea dominantă! — Se va purcede la fel în Sighet? Se prea poate. În cazul acesta însă transformarea liceului de stat în unul confesional s'ar fi făcut cu scop evident prozelitist. — Cine și-ar putea însă închipui că ministerul, cu bună știință și cu deliberată voință, face din instituțiile sale unele de prozelitism și de dihonie confesională?! Ar fi o adevărată insultă.

Și mai rău decât atât, dacă ne gândim la răutatea specială a zilelor pe care le trăim. Suprema poruncă, supremul comandament național este, în aceste vremuri de grele încercări: *pacea, armonia, totala solidaritate și frățietate națională*. Acum trebuie să uităm și vrajba trecutului, să îndreptăm tot ce putem din strămbătățile existente, pentru a crea mulțumire generală și încredere deplină în principiile superioare de dreptate care călăuzesc viața colectivității românești. Cine ar îndrăzni în aceste clipe mari să provoace dihonii, să samene nemulțumiri, să creeze focare de ură și de dușmănie? Nimeni, de sigur. Și dacă totuși ar îndrăzni așa ceva, ar trebui pedepsit cu toate asprimile legii. — Este absurd să ne închipuim că guvernul însuși ar putea cădea într-o asemenea greșală.

E sigur, prin urmare, că informația gazetelor privitoare la liceul din Sighet este ori o simplă gogoriță, ori o eroare de tipar. Dar fiindcă ea s'a răspândit și a provocat grave nemulțumiri, rugăm On. Minister al educației naționale să dea o grabnică rectificare liniștitoare. Acuma când toată suflarea românească stă gata de suprema jertfă pentru țară, când

„moroșeni” uniți stau pază la hotare, nu trebuie lăsat să se strecoare în suflete nici un zvon de lovitură nedreaptă ce s'ar încerca pe furiș împotriva credinței lor.

Căci e bine să se știe și să se țină în seamă: Transformarea liceului de stat din Sibghet în confesional ortodox, dacă ar fi adevărată, va fi considerată ca o sfidare și ca o nedreaptă lovire a bisericii și a credincioșilor români uniți cu Roma. Toți, dela vlădici până la ultimul țăran de pe valea Izei, ar rămânea profund mâhnii în fața unei lovituri de acest fel. Și dacă zvonul s'ar adevăra, e absolut sigur că acest articol de gazetă nu va fi ultima expresie a voinței de dreptate pe care această biserică profund românească o cere și o pretinde. Pentru alții și pentru sine. În interesul superior și bineprinceput al țării înseși!

Temelile păcii. Primind în audiență de prezentare pe ministrul plenipotențiar la Vatican al republicii Haiti, în 10 Noemvrie, *Sfântul Părinte* a folosit prilejul pentru a sublinia încă odată importanța covârșitoare a evangheliei pentru prosperitatea vieții pământești a popoarelor și, în chip deosebit, imposibilitatea absolută de a se asigura pacea adevărată a lumii fără respectarea poruncilor divine.

„Precum am spus de atâtea ori — așa grăiește Pius XII — pacea mult dorită și ordinea care-i este condiție indispensabilă, lumea nu o va avea decât atunci când oamenii răspunzători de cârmuirea popoarelor și de raporturile lor mutuale vor renunța la cultul forței care se ridică împotriva dreptului; dacă ei, recunoscând de insuficientă și precară o morală cu temelii pur omenești, vor accepta ca bază a oricărei morale individuale și colective autoritatea supremă a Creatorului; dacă ei vor da Părintelui ceresc omagiul de El voită al unei concordii frățești a tuturor fiilor Lui din toate țările și de toate limbile. Numai așa și numai atunci vor reuși ei să realizeze o organizație internațională stabilă și fecundă, așa cum o doresc toți cei de bunăvoință; organizație care, tocmai fiindcă va respecta drepturile lui Dumnezeu, va putea asigura independența mutuală

a popoarelor mari și mici, va putea impune tuturor respectarea fidelă a acordurilor liber consimțite, și va putea salva, îndreptând eforturile fiecăruia spre prosperitatea tuturor, libertatea sănătoasă și demnitatea persoanei umane”.

De-ar înțelege neamurile, până mai este vreme, cuvintele vieții!

Conferință catehetică

În ziua de 14 Noemvrie a. c. Excelența Sa *Episcopul Dr. Iuliu Hossu* a convocat pe profesorii de religie din Cluj la o *conferință catehetică*. S'au prezentat Reverendissimul Dr. T. Mălai, canonic și inspector catehetic eparhial și părinții profesori Petru Simu, Septimiu Popa, Ioan Bârlea, Vasile Ciplea, Enea Ramonțan, I. Linul și subsemnatul. Ex. Sa ne-a primit cu părintească bunăvoință și în vorbirea introductivă a arătat marea importanță a catehizației și în deosebi a catehizației din cursul secundar, fiind vorba de creșterea viitorilor intelectuali și conducători, cari vor avea rol hotărâtor în marea luptă, pe care trebuie să o poarte Biserica pentru binele și propășirea poporului românesc și pentru ferirea lui de diferitele curente subversive, cari amenință viața religioasă și morală a credincioșilor noștri.

Trebule să mulțumim lui Dumnezeu, că ne-a învrednicit să ajungem aceste zile, când putem avea atâtea profesori secundari de religie în Cluj, unde înainte aveam numai un protopop cu un capelan, apoi cu doi capelani, cari trebuiau să se îngrijească și de pastorația credincioșilor și de catehizația elevilor dela diferitele școli de stat și confesionale. Acum situația e mult îmbunătățită și pe dreptul se așteaptă și rezultate mai frumoase și mai îmbucurătoare.

Discuția s'a învârtit în jurul următoarelor chestiuni: Orarul, manualele catehetice, cercetarea bisericii, catehizația și străjeria, raportul cu autoritățile școlare, raportul de frățietate și de colaborare cu profesorii de religie ortodocși, pentruca în școală să domnească un spirit de religiozitate și moralitate. S'a discutat cu multă grije și dragoste față de marea problemă a

magisterului. S'au arătat neajunsurile, cu cari avem să luptăm și ni s'au dat sfaturi și îndrumări prețioase din partea Arhlerului. S'au luat hotărâri pentru o procedură unitară și s'au indicat măsurile cele mai eficace. În numele profesorilor, pâr. Dr. Mălai a mulțumit Exc. Sale pentru deosebitul interes și marea dragoste, ce o poartă față de catehizație și de cateheți. Exc. Sa promite, că ne va vizita și la școală, ca să petreacă câteva ceasuri între iubii săi fii sufletești, să-i cunoască și să-i cunoască mai deaproape. — Ne-am depărtat întâriți sufletește, uniți în gânduri și gata la datorie.

În legătură cu aceasta mă gândesc la o problemă, care preocupă pe mulți. Trăim un timp de mari prefaceri. Legăturile școlare s'au modificat în mod radical. Orele de religie s'au redus prin modificarea structurii clasei a VIII. Manualele trebuie adaptate la împrejurările actuale. Nu ar fi cu cale, ca pentru așezarea catehizației în cadrele cerute împrejurările așa de schimbate și schimbăcioase, să se pregătească și să se convoace *congresul catehetic*, prevăzut și în regulamentul de funcționare al Comisiei catehetice?

Octavian Popa

Voința de pace a Suveranului nostru. Na de mult s'au intrat în Haga regele Olandei și regele Belgiei spre a se sfătui, între altele, asupra măsurilor de luat în vedere a asigurării păcii cel puțin pentru țările cărmuite de ei. Dar s'au ocupat și cu sprijinirea ideii de pace în general. Drept încheiere au trimis șefilor de state beligerante un mesaj, oferind bunele lor servicii de intermediari pentru încheierea unei păci care tot mai este încă posibilă.

La câteva zile după mesajul celor doi Suverani, M. Sa *Regele Carol II* al nostru a trimis, la rândul-i, Regelui Angliei o telegramă de urmatul cuprins:

„În momentul când Suveranii Olandei și Belgiei oferă bunele lor servicii în scopul de a găsi bazele unei păci drepte și statornice cred de

Foia „Unirii”

Încreștinarea Ungurilor

de Pr. Dr. Ioan Stanciu

Omonimul neunit dela Sibiu în a sa „*Religie Strămoșească*” (Sibiu 1938) la pag. 50 zice: „Istoriofrafii catolici și uniți nu admit că Ungurii s'ar fi încreștinat prin biserica răsăriteană. Dela sine înțeles această opoziție se face numai din o preocupare exagerată împotriva bisericii ortodoxe”. Adevărul se poate vedea din cele ce urmează.

Cel mai vechiu document istoric despre Ungurii din Panonia se află la împăratul *Constantin Porfirogenitul* (9—2—959) în cap. 40 al operei „*De administrando imperio*”, unde scrie despre „Turcii” așezați între râurile Timeses, Tutes, Moreses, Crisus, Titză și Danubiu: „Au însă pe primul comandant al armatei, un principe din familia lui Arpad, cu care sunt doi alții, Gy'as și Carchan, cari țin locul de judecători. Și are fiecare trib un principe special, iar Gy'as și Carchan nu sunt nume proprii, ci demnități. Trebuie apoi să se știe că Arpad, marele principe al Turciei, a născut patru fii, dintre cari primul este Tarcatus, al doilea Ielech, al treilea Iutotzas, al patrulea Zaltan. Iar Tarcatus, primul născut al lui Arpad, a avut fiu pe Tebele, iar al doilea Ielech a născut fiu pe Ezelech, al treilea Iutotzas a avut fiu pe Pha-

lizin care acum ține principatul, al patrulea Zaltan a avut fiu pe Taxin. Și toți fiii lui Arpad au murit, trăind dintre ei numai nepoții Phale și Tase cu vărul lor Taxi. Iar Tebeles murind a lăsat fiu pe Termatus care de curând a venit la noi cu Bulzus, al treilea principe și Carchas al Turciei. Iar Bultzus, acest Carchas, este fiul Carchanului Cale și Cale este nume propriu, iar Carchas e demnitate, ca și Gy'as, care însă e mai mare decât Carchas”.

Ungurii au venit în Panonia în 894 sub principele lor suprem *Almosus*, (= Almos) sub care erau mai mulți principii de triburi: Lebed, Kund, Und, Tas, Huba și Tuhutum. Almosus a murit în 897 și i-a urmat fiul său Arpad (897—937). *Gheorghe Cedren* (sec. XI) în „*Compendium Historiarum*” vol. II (ed. Bonn 1839) pag. 328, la anul 950, (după anul 6453 dela facerea lumii = 944 d. Hr.) scrie: „Dealtfel Turcii au făcut năvăliri în regiunile romane până ce *Bolosudes*, principele lor, a venit la Constantinopol să îmbrățișeze religia creștină și fiind acolo botezat, a fost primit de *Constantin* și împodobit cu demnitate de nobil și fiind încărcat cu mari daruri s'a întors acasă. Nu mult după aceea *Gylas*, și el principe turcesc, pentru același motiv, se duce și el și fiind botezat și tratat în același mod ca și cel de mai înainte, a adus cu sine pe *cdlugarul Ieroteu*, renumit prin faima pietății, pe care *patriarhul Teofilact* l-a destinat episcop Turciei. Și el îndată ce a venit în Turcia a întors pe mulți la religia creștină dela înșelăciunea barbară. Iar *Gylas* a rămas

într'adevăr în credință, nu a făcut năvăliri asupra Romanilor și câmpărând prizonieri creștini, i-a îngrijit și le-a redat libertatea. *Bolosudes* însă, călcând promisiunile făcute lui Dumnezeu, adeseori a făcut cu toții ai săi năvăliri asupra Romanilor. Ceeace asemenea încercând asupra Francilor, a fost prins de regele lor, Ioan, și a fost spânzurat într'unpar”. — *Scytitzes* *Curopolates* lămurește: de către Otto, în loc de Ioan, ceea ce corespunde cu realitatea, căci Bulzus sau Bolosudes a fost comandant de armată sub *Zsolt* și *Taksony* și a murit în lupta dela *Augsburg* în 955, rege al francilor fiind Otto (888—898). *Gyula* a fost nepotul lui *Tuhutum*.

E de remarcat că *Cedren* scrie că *Bolosudes* și *Gylas* au fost primiți de împăratul *Constantin Porfirogenitul*, care însă în „*De administrando imperio*” amintește numai de *Bolosudes*, fără nici o mențiune despre botezul lui, iar despre *Gylas* nu scrie nimic¹⁾.

¹⁾ În rezumat, textul lui *Cedren* despre încreștinarea lui *Bolosudes* și *Gyula* la Constantinopol l-am aflat la: 1. Dr. Kiss Iános — Dr. Sziklay Iános: A Katholicus Magyarorszag, 1001—1901, Budapest 1902 v. I p. 2. — 2. Szalay László: Magyarorszag története, Budapest 1861 v. I pag. 35. — 3. Bodon Jozsef, Dr Szalay Jozsef: A Magyar Nemzet Története. Budapest 1879 v. I pag. 24. — 4. Dr. Szalay: — Dr Baroti: A Magyar Nemzet Története Budapest v. I pag. 114. — 5. Franklin kézi lexicon. Budapest v. I 1911 pag. 454; v. II 1912 p. 113. — 6. Pietro Albers d. C. d. G. Manuale dio Storia Ecclesiastica, Torino-Roma 1928 v. I pag. 306. — 7. Ernest Larisse; Alfred Rambaud: Histoire générale. Paris 1906 v. I pag. 719. — 8. W. Wilmers d. G. I.: Geschichte der

datoria Mea de a asigura pe Majestatea Voastră să fac urările cele mai sincere pentru reușita acestei nobile inițiative, pe care o sprijin din toată inima. Carol R."

Tot atât de sintetice și cuprinzătoare au fost și telegramele trimise de Suveranul nostru cu același prilej d-ului Lebrun și Cancelarului Grefier. — Intervenția M. Sa'e a făcut o excepțională impresie în toate țările doritoare de pace.

Judecată dreaptă

Impozitul profesional e o șicană care se mai face și preoților noștri. Nu toți l-au recunoscut însă temelul de drept și de aceea au ridicat protest împotriva ei la forurile competente. Așa a făcut și păr. Virgil Codarcea, preotul nostru din Aiudul de sus. Și Tribunalul Alba din Alba-Iulia i-a și făcut dreptate. Dăm în cele de mai jos sentința numitului Tribunal, ca să slujească spre orientare aceluia dintre cetitorii noștri preoți, cari vor mai fi atinși de măsura așa interpretată a impozitului profesional:

"Tribunalul Alba. Secția I-a. No. imp. 2462—1938/3. Sentința No. 143—1939. Aceasta sentință s'a pronunțat fiind de față reprezentantul fiscalului și contribuabilul recurent la 14 Iunie 1939. Președinte ss. M. Isvoreanu, Grefier ss. Crișan.

In numele Legii!

Luându-se în discuție cauza fiscală a contribuabilului Virgil Codarcea, cauza în care comisiunea de impunere din Aiudul de sus, ca prima instanță, a dat hotărâre conform procesului verbal No. 169 din 26 Aprilie 1937, iar în urma apelului înaintat de contribuabil.

Comisiunea de apel pentru așezarea contribuțiilor directe din județul Alba, s'a pronunțat ca instanță de apel prin deciziunea No. 1096/1097 din 15 Iulie 1937 și în cea din urmă cauza adusă înaintea Tribunalului prin recursul contribuabilului, introdus în ziua de 5 Aprilie 1938 sub No. 2462/1938 Tribunalul a dat după terminarea dezbaterii orale, în ziua de 14 Iunie 1939 următoarea

Sentință :

Tribunalul admite recursul înaintat de Virgil Codarcea, casează deciziunea No. 1096—1097 din 15 Iulie 1937 a comisiunii de apel pentru așezarea impozitelor directe din județul Alba și evocând fondul admite apelul și anulează impunerea ca lipsită de bază legală. Președinte ss. Isvoreanu. Judecător: ss. Dr. Stola. Grefier ss. Crișan.

Motive:

Asupra recursului de față și văzând concluziunile reprez. fiscalului. Considerând, că recurentul se plânge de violarea art. 48 L. C. D. săvârșită de comisiunea de impunere de pe lângă percepția Aiud, prin aceea, că l-a impus la un impozit profesional de 310 Lei, după un venit de 2000 Lei în calitate de preot, în comuna Aiudul de sus.

Considerând, că potrivit art. 48 alin. I. din L. C. D. sunt supuse unui impozit de 5% veniturile nete realizate din exercitarea profesiunilor libere, iar în conformitate cu alin. II. sunt supuse unui impozit de 7% orice venituri neimpozabile la alt impozit elementar rezultat din operațiuni necomerciale, din exploatațiuni lucrative, exercitate în mod obișnuit, sau accidental, sau orice alt venit întâmplător.

Considerând, că este un obicei creștinesc de a se da preotului de către familia celui interesat cu ocaziunea oficiilor anumitelor servicii religioase, ca botezul, nunta, înmormântarea, oarecare sumă de bani, în mod benevol și aceste venituri se numesc venituri stolare.

Considerând, că aceste venituri ale preotului au caracter cu totul aleatoriu, dat fiindcă plata aceluia fel de taxe este benevolă, în sensul, că preotul nu o poate pretinde dela credincioși și nu poate condiționa oficierea slujbei de vreo unor taxe; de asemenea ele depind exclusiv de voința credincioșilor în ce privește plata, mărimea lor la fel este lăsată la facultatea acestora, astfel că și din acest punct de vedere suma lor totală anuală nu poate fi fixată prin elemente obiective și certe.

Considerând, că aceste venituri incerte și neevaluabile prin elemente de apreciere con-

crete nu pot fi încadrate în pred. art. 48 alin. I. L. C. D. deoarece funcțiunea de preot nu este o profesune liberă, iar textul se referă la veniturile din astfel de profesii; de asemenea nici în disp. alin. II. ale art. 48, ele nu ar putea fi încadrate, fără a se viola cuprinsul acestui alineat care privește ocupațiunile sau exploatațiunile lucrative.

Văzând, că prev. art. 51 alin. b. L. C. D. invocat în subsidiar de fisc pentru a sprijini legalitatea acestei impuneri apare ca străin de firea pricinii, întrucât acesta vorbește de venituri întâmplătoare, cari se impun dela caz la caz și nu anual.

Văzând prin urmare, că prin deciziunea No. 1096—1097 comisiunea de apel pentru așezarea contribuțiilor directe a Jud. Alba s'au reținut veniturile stolare ca impozabile conf. art. 48. L. C. D. astfel că față de celea expuse mai sus este a se conchide, că s'a făcut o greșită aplicațiune a acestuia și că s'au violat prevederile lui, și în consecință recursul apărând ca fondat a trebuit casată deciziunea atăcată și evocând fondul a se admite apelul pe care comisiunea de apel numai prin violarea art. 48 L. C. D. l-a respins".

Președinte ss. Isvoreanu Judecător redactor
ss. Dr. Ioan Stola
Ls. pentru conformitate
ss. V. Șeușan

Noua organizare a liceului. Ministrul Educației Naționale, d. Petre Andrei, e gata să treacă învățământul secundar printr-o nouă reformă carea prevede privitor la liceu:

*) Amintim aci și procesul, purtat de comunitatea reformată din Oradea prin avocatul său, în care Tribunalul Orădan în 4 Nov. c. (cum scrie „MagyarLapok“ 5-XI-39) a dat câștig de cauză comunității reformate, scăpându-o de un impozit de 35000 lei cu care fusese grevată sub forma impozitului-echivalent, atât de mult discutat. Jurisprudentul reformat a susținut că legiuitorul român a vorbit ca ajutoarele date de Stat bisericilor să nu fie grevate de nimic și tocmai de aceea crută de impozit imobilele bisericesti, pentruca bisericile să aibă parte de ajutor de Stat, iar Tribunalul Orădan și-a însușit acest punct de vedere. (N. R.)

Dna Cedren reținem că Bolosudes a apăsătoriat, iar Gyula a persistat. Nu putem însă ști nimic mai precis și mai mult despre episcopul Ieroteu: unde a stat, ce conversiuni a făcut, când a murit? Nu aflăm nici urmașii lui Ieroteu, nici nume de misionari bizantini pentru Unguri.

Acțiunea Misionarilor Latini la Unguri

În 971 abatele Wolfgang, (apoi episcop de Regensburg, 972—994) cu mai mulți călugări benedictini au fost primii misionari latini la Unguri.

În 972 Pilgrim, episcop de Fassau (971—991) a trimis și alți misionari, activând însă și el însuși încât în scurt timp a botezat 5000 de oameni (v. epistola către Papa Benedict VI, 973—974).

În 975 a botezat pe principele Geza (972—997).

În 983 Adalbert, episcop de Praga (983—997) a trimis alți misionari, dar a muncit și el, botezând în 985 pe Voicu-Ștefan fiul lui Geza.

Ștefan (997—1038) s'a născut în 975 și a fost botezat de către Adalbert, episcopul de Praga. A fost educat de contele Deodato de Sanseverino din Apuglia. S'a căsătorit în

995 cu Gisella, sora lui Eric principele Boemiei și mai târziu împărat german (1002—1024). În 997, la moartea tatălui său Geza, i-a urmat în domnie. El a adus preoți din Germania, Franța, Italia și Boemia pentru generalizarea creștinismului. Între preoții aduși era și Astrichus, abate în Polonia între 996—999 care s'a așezat în mănăstirea Pécsvár, comitatul Banya și pe care l-a trimis regele Ștefan la Papa Silvestru I (999—1003) pentru decret referitor la organizarea bisericii în Ungarie și dela care a adus o coroană, o cruce și asigurarea că regele Ștefan e primit între regii creștini independenți. Bulla papală are data de 27 Martie 1000. Regele s'a încoronat în 15 August 1000. Cu încuviințarea Papii a înființat arhiepiscopia de Strigon cu episcopiiile: Iaurin (Győr), Veszprém, Pécs, Vác și Agria. În 1010 a înființat arhiepiscopia de Kalocsa cu episcopia Bihor (Oradea). În 1030 a înființat episcopia Cenad, sufragană arhiepiscopiei Kalocsa. Tot din vremea lui Ștefan datează și următoarele mănăstiri:

1. Sf. Martin din Pannonhalom; 2. Sf. Benedict din Pécsvár; 3. Sf. Adrian din Szalavár; 4. Mănăstirea din Bakonybél; 5. Între 1005—1015 s'a întemeiat o mănăstire de călugărițe în Veszprém, unde era și episcopie latină. 6. În 1030 s'a înființat mănăstirea benedictină de Cenad, dată episcopului Gerardo (1030—1046) și benedictinilor săi. Primul episcop de Cenad, Gerardo, era călugăr benedictin, de origine italian, fost abate în Bologna. În 1015 a venit

la curtea regelui Ștefan, ca educator al fiului său Emeric. La mănăstirea din Cenad, episcopul Gerardo a adus șase benedictini; Ștefan și Anselm din măn. Pécsvár; Crato și Thászlo din măn. Bakonybél; Filip, Eric, Leonard și Concus din măn. Pannonhalma.

Omonimul sibian pomenește mănăstirea grecească din Morissena (Cianad) și Visegrad. — Li scapă însă din vedere că:

1. În Morissena ducele Achtum, după ce s'a botezat de episcopul grecesc al Vidinului, a adus un egumen și călugări greci în măn. Morissena, întemeiată de el și dedicată sf. Ioan Botezătorul. Dar n'a durat decât câțiva ani, căci în 1030 a avut luptă cu regele Ștefan, cu armata condusă de ducele Cinad și a murit. Ducele Cinad s'a botezat în ritul latin în prezența regelui Ștefan. Morissena și-a schimbat numele în Cenad, călugării greci au fost duși în mănăstire nouă pe muntele Leu (Oroszlán) fiind înlocuiți cu benedictini mai târziu, iar mănăstirea lor din Cenad au ocupat-o călugării benedictini.

2. În Visegrad a fost întemeiată o mănăstire de bazilitani de Anastasia, soția regelui Andreiu I (1047—1060) care era rusoaică, dar în 1221 călugării bazilitani schismatici au fost înlocuiți cu benedictini catolici, de regele Andreiu II (1205—1235).

Rămâne deci că încreștinarea Ungurilor este opera misionarismului apusean, roman, și nu a Bizanțului, pe ai cărui reprezentanți nimica nu i arată a fi fost încreștinători ai poporului maghiar, deși trec și ei prin istoria acestui popor.

Religion, Münster, 1904 v. II pag. 18. — 9 Franz Xaver Kraus: Lehrbuch der Kirchengeschichte. Trier 1887 pag. 326. — 10. Joseph Cardinal Hergenrother. Dr. Franz Kaulen: Kirchenlexikon, Freiburg in Breisgau 1901 vol. XII pag. 269. — Deci și de data aceasta aserțiunea omonimului cu istoriografia catolică e falsă, cu alte afirmații ale aceluiași, cum am dovedit de atâtea ori până acum.

1. Liceul va avea 7 clase. 2. Examenul de sfârșit de an se suprimă. 3. Cursurile fiecărui an se termină la 1 Maiu. 4. În cursul lunii Maiu elevii vor revizui întreaga materie a anului, apoi vor fi examinați din nou. 5. Pentru absolvenții cu 7 clase bacalaureatul se desființează. 6. Absolvenții acestor 7 clase nu se vor putea însă înscrie la Universitate, ci numai la unele școli speciale, ca de ex. la Institutul de Științe Administrative, ori la școlile de îndrumare practică.

Va funcționa însă pe lângă fiecare liceu și clasa 8-a — *clasă de bacalaureat* — cu două ramificații: știință și literatură. Numai absolvenții acestei clase se vor putea înscrie la Universitate. În răstimpul clasei a 8-a se vor da două examene.

Pentru mai buna selecționare și pentru încurajarea elevilor silitori, se va înființa, în fiecare Ținut, un *Liceu model*, unde vor urma cursurile cei mai merituoși elevi și vor preda cei mai buni profesori. În fiecare Ținut se va înființa și un *Liceu internat*, pentru cei mai bine dotați și mai sărguincioși fii de țărani.

Pentru nemurirea lui 15 Maiu 1848.

Sub acest titlu scrie d. *Nicolae Grecu* un foarte înimos articol în *Timpul* (15. XI. 39) în legătură cu *monumentul* ce este a se ridica pe *Câmpul libertății dela Blaj* și în care scop, de mai bine de-un an, s'a și pornit o mișcare pe țara întreagă, având în frunte pe I. PP. SS. Mitropoliți *Alexandru* al Blajului și *Nicolae* al Sibiului. Ceeace s'a adunat însă până acum e prea puțin și trebuiesc făcute noi și serioase eforturi pentru a se ajunge la suma trebuincioasă spre a se putea ridica un monument vrednic să eternizeze un moment măreț ca Adunarea Națională dela 1848. — Reținem din scrisul d. *Nicolae Grecu*:

„Monumentul dela Blaj se va ridica întru pomenirea marilor fapte ale lui 1848. Peste nouă ani, se va împlini un veac, de când Românii au știut să se afirme cu toată țaria ca Nație ce vrea să trăiască liberă, nu sclavă în lanțuri. Atunci, serbările menite să pomenească de 15 Maiu 1848, vor trebui desfășurate lângă umbra monumentului recunoștinței unui Neam.

„Este o bucurie — și o însemnă aci întregă — că chemarea mitropoliților Ardealului n'a rămas fără răsunet. Românii din Ținuturile Mureș, Someș și Timiș și-au deschis voioși pungile și cu toate vremurile grele prin cari trecem, s'au strâns sume destul de însemnate.

„Dar monumentul Libertății nu trebuie ridicat numai din contribuția Ardealului. Neamul întreg e dator să-și dea obolul, fiindcă recunoștința pentru pentru cei ce au știut să lupte atât de eroic pentru libertate, toți trebuie să o purtăm ca o datorie de neuitat”.

Știri mărunte

Nouii canonici. Ni-se comunică din *Baiamare* că aci, în locul alor trei Părinți Canonici pensionați, au fost aleși alții trei, în persoanele Sfinților Lor: *Aurel Dragoș*, *Ioan Turdeanu* și *Liviu Racoșianu*. — Din *Universul* aflăm că la *Lugoj* a avut loc Dumineca trecută instalarea de canonic a p. *Iosif Popa* dela Arad, ales în locul p. *Iustin Bora*, protopopul Sarmiseghetuzei, care a abzis de canonicie. P. *Iosif Popa* e o personalitate distinsă a clerului eparhial Lugojan. A activat ca administrator parohial în Surducul Bănățean, ca paroh în Zoriențul Mare, iar ca protopop la Bocșa-montană și la Arad, pretutindenea lăsând amintirea preotului cu drag de pedoaba Casei Domnului

și iubitor de forma aleasă în vorbă și în conduită. — Sincere felicitării!

Bucurii sfinte. Credincioșii parohiei *Lăpușel*, păstoriți cu atâta zel de Părintele *Alexa Berinde*, au avut, în ziua de Duminecă 12 I. c., un prilej de adevărată înălțare sufletească. S'a făcut, în cadrul sf. Liturghii, *primirea solemnă* alor 45 membri, bărbați și femei, în *Reunirea Mariană*. „Nașterea P. C. F. Maria” și s'a săvârșit *actul sfințirii unui frumos steag*, confecționat din contribuțiile lunare ale membrilor și alte donațiuni benevole, în sumă totală de Lei 8.500. Actul sfințirii l-a săvârșit p. canonic *Ludovic Vida*, președintele Reuniunii de Misiuni din Eparhia de Nord, însoțit de p. Vasile Szabo protopop districtual și clericul absolvent Vasile Varga. La sfârșitul liturghiei p. L. Vida a talmăcit evanghelia „Samarineanului milostiv”, vorbind în legătură cu aceasta despre *iubirea de aproape* și arătând necesitatea acestei virtuți, mai ales în timpurile de azi, când dușmănia între popoare este mai accentuată ca oricând (vv.)

Conferințe religioase. În ziua de Duminecă, 12 Noemvrie c., după masă, în parohia *Baia-Mare II*, s'a început ciclul de conferințe în cadrul Agru-lui și Reuniunilor *Mariene*, din inițiativa inimosului părinte *Gheorghe Marian*. — Subiectul primei conferințe din serie a fost „*Scopul omului*”. S'a anunțat a II-a ședință pentru Dumineca viitoare. Dea Domnul, ca acest modest început să fie spre mărirea lui Dumnezeu și mântuirea sufletelor. (vv.)

Locale. Marșia viitoare, de intrarea în Biserica a Măicii Domnului, va predica în catedrală p. *Augustin Folea*, canonic mitropolitan, iar Dumineca ce-i urmează, a XII-a după Înălțarea Sf. Cruci, va predica p. *Teodor Megieșanu*, profesor la Școala Normală de Băeți.

— Dumineca trecută a avut loc *expoziția grâului*. Seria cuvântărilor rostite cu acest prilej în sala de gimnastică a Liceului, a deschis-o I. P. S. Sa p. *Mitropolit Alexandru* după care mai vorbit dd.: *Rusu*, inginer; *A. Muth*, mare proprietar; *Goga*; *V. Crețu*; *Negruțiu*, inginer și plugarul Sâmbotin din Bia. Într-o sală alăturată era expoziția de grâu, iar în curtea liceului expoziția de unelte. S'au împărțit premii în bani, diplome și medalii de aur, argint și bronz.

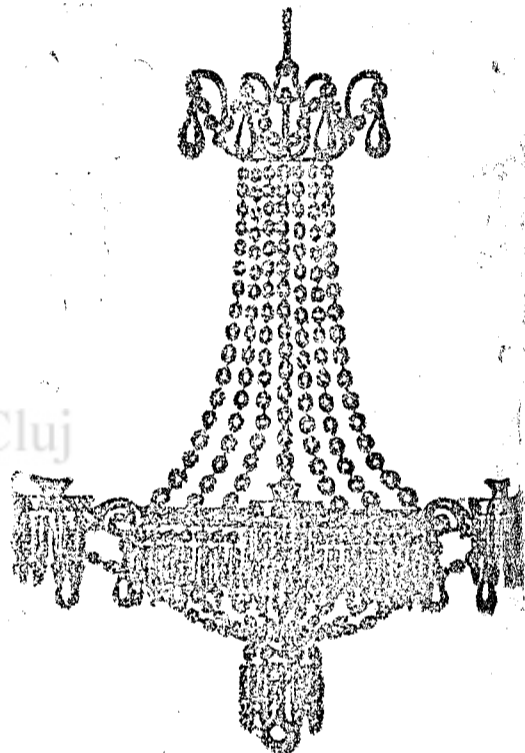
Rămân lângă Sf. Părinte. Elveția, precum se știe, a mobilizat și ea. Garda Pontificală fiind compusă din Elvețieni, urma să plece și aceștia sub arme, în patria lor. Guvernul elvețien a înștiințat însă Sf. Scaun că toți membrii Gardei Elvețiene Pontificale sunt lăsați să rămână și pe mai departe la postul lor pe lângă Sf. Părinte. — De notat că e primul caz că se face o astfel de excepție. Și iarăși, e pentru prima dată că se prezintă o astfel de situație de când Vaticanul e stat independent.

O nouă piatră de temelie. În 5 Noemvrie c. s'a pus piatra de temelie a noiei biserici din *Bicazul Ardelean*, în cadre sărbătorești și în prezența unei mulțimi de peste 2000 persoane, din loc și din parohiile învecinate Bicaz—Chei, Valea Bradului și Telec, în frunte cu păstorii lor sufletești. Dela capela de până acum s'a mers, după sf. liturghie, într-o procesiune impozantă, la locul noiei biserici, unde p. E. Arieșanu, protopop, a slujit sfințirea apei în sobor de preoți și a binecuvântat piatra de temelie. Au vorbit cu acest prilej preotul local, apoi p. protopop și d. prefect județean Colonel *Iosif Drimba*, după care a urmat o defilare impresionantă. La conferința administrativă ce s'a ținut după aceea, d. prefect a anunțat că se va da gratuit săracilor și familiilor celor concentrați un vagon de po-

rumb și a dăruit 9000 lei pentru corurile țărănești. D-na văduvă *Augusta Găină*, la casa căreia a avut loc masa comună, a dăruit și dânsa 2000 lei bisericii locale. — Cu Dumnezeu înainte! *Dela cluc.*

Preot care nu știe ce-i frica. Duminecă, în 17 Sept. a. c., preotul polon *P. Kepinski* slujia sf. liturghie în catedrala „Sf. Ioan din Varșovia. În decursul sf. slujbe o bombă bușmană a nimerit coperișul catedralei (care una din cele mai frumoase clădiri ale Europei centrale, cum notează „*Catholic Times*”, 22. IX. 39). Coperișul a luat foc și plafonul apăsându-se descărcând o adevărată ploaie de lemnașe prinsă peste credincioșii cuprinși de groază. Singur preotul — p. *Kepinski* — a rămas netulburat la altar și a continuat sf. liturghie. — Faptul e adevărat de Em. Sa Cardinalul *Hlond* primatele Poloniei.

† **Nicolae Avram**, protopop și arhidiacon onorar în pensie, și memorandist neînfricat la vremea sa, a trecut la cele veșnice în 13 Noemvrie c. la Copalnic-Mănăstur, în anul 83 al vieții și 57 al preoției sale cinșite și trudite. Il petrece la groapă venerația obștească. — În veci pomenirea lui!

Comandați Policandre

la LIBRARIA ANCA — CLUJ

din sticlă-cristal, în diferite forme pentru bisericile noastre dela sate.

Tot aici găsiți **Sfeșnice** pentru altar, toate mărimile cu 1—3 brațe, **cruci** de perete și cu talpă din lemn, metal, nichel și argintate orice mărimile; **Berete** din Klott; **Colare** pt. preoți. **Brăe**, (cingulum) pt. teologi, preoți și protopopi, în diferite lățimi și culori, din mătase sau lână. Se mai află: **Potiro**, **Ciborium**, **Cădelnițe**, **Chivot**, aurite și argintate. **Clopoșele** pentru altar cu 1—4 clopoșele. „**Drumul Crucii**” (Calvaria) 14 buc. Icoane de hârtie fine colorate în diferite mărimi.

Mare depozit de **Ornate și prapori** gata, în diferite culori, cu preparați reduceri **icoane** de hârtie și picturi. Tot solul de rechizite, imprimare, cărți de rugăciuni și bisericesti, medalioane, rozare și steaguri pentru Reuniunile *Mariene*. **Teatre și Monoloage** populare și școlare. „**Drumul Crucii**” avem gata înramate în lemn de stejar cu cruce și inscripție de 120 × 75 cm. rama, iar 75 × 54 cm. Icoanele pictate artistic în oleu. Lucrare artistică și toate cele 14 bucăți costă 35.000 Lei.

Cereți catalogul detaliat și ilustrat.